

Kadınların ve Eşlerinin Doğumda Eş Desteğine İlişkin Görüşleri: Nitel Bir Çalışma

Opinions of Women and Their Spouses on Spousal Support at Birth: A Qualitative Study

Rukiye DEMİR¹

ÖZ

Bu araştırmanın amacı; kadınların ve eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerini incelemektir. Fenomeolojik tipteki araştırma, normal doğum yapan 15 kadın ve eşleri ile gerçekleştirilmiştir (n=30). Veriler görüşme formu ile derinlemesine ve yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Elde edilen veriler tema ve kodlar altında toplanmış, verilerin analizinde tümevarımsal içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Çalışmaya katılan kadınların tamamı doğumlarında sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu ifade etmiş, çoğunluğu utandı/çekindiği, eşinin kendisini güçsüz görmesini istemediği, eşlerin doğuma girmesini yanlış bulduğu, doğumhane ortamının eşlerin girmesine müsait olmadığını düşündüğü için doğumda eşlerinin kendisine destek olmasını istemediğini belirtmiştir. Kadınların eşlerinin tamamı, eşlerine doğumlarında destek olmak istediklerini, en çok doğum öncesi dönemde (n=10) ve duygusal destek (n=12) olmak istediklerini söylemiştir. Kadınların doğum sürecinin tamamında sosyal destek ihtiyacının olduğu, kadınların eşlerinin doğumda onlara destek olmak istemelerine rağmen, kadınların çeşitli nedenlerden dolayı eşlerinin doğuma girmesini ve kendisine destek olmasını istemediği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eş Desteği, Doğum, Doğum Deneyimi, Kadın, Sosyal Destek.

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the views of women and their spouses on spousal support at birth. The phenomenological type of research was carried out with 15 women who gave birth normally and their spouses (n=30). The data were collected by in-depth and face-to-face interview method with an interview form. The obtained data were collected under themes and codes, and inductive content analysis technique was used in the analysis of the data. All of the women participating in the study stated that they needed social support during their births, and most of them stated that they did not want their spouses to support them at birth because they were embarrassed/shy, did not want their spouses to see them weak, thought it was wrong for the spouses to give birth, and thought that the delivery room environment was not suitable for the spouses to enter. All of the wives of the women stated that they wanted to support their husbands during their birth, and they wanted to be emotionally support (n=12) mostly in the prenatal period (n=10). It has been concluded that women need social support throughout the birth process, and although women's husbands want to support them in childbirth, women do not want their husbands to give birth and support them for various reasons.

Keywords: Spousal Support, Birth, Birth Experience, Women, Social Support.

Bu araştırmaya Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı alınmıştır.

¹Dr. Öğr. Üyesi, Rukiye DEMİR, Ebelik, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Ebelik Bölümü, rukiye_kiyimik@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-4649-6403

İletişim / Corresponding Author:
e-posta/e-mail:

Rukiye DEMİR
rukiye_kiyimik@hotmail.com

Geliş Tarihi / Received: 26.06.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 08.06.2023

GİRİŞ

Doğum eylemi tamamen kadın tarafından kontrol edilebilen bir süreç olmamakla birlikte, kadınlar bu süreçte korku, ağrı ya da bilinmezlik gibi durumlarla baş edebilmek için destek arayışı içindedirler. Olaylarla baş edebilme ve sorun çözme algılanan destekle yakından ilgilidir.¹ Bu bakımdan kadınların doğumda karşılaştıkları sorunlarla etkili bir şekilde mücadele edebilmeleri için çeşitli desteklere ihtiyaçları vardır.^{1,2} Tarih boyunca birçok kültürde sosyal destek kadın hayatının önemli bir bileşeni olmuş, kadınlar özellikle gebelik, doğum ve doğum sonu süreçlerde akraba, eş ya da sağlık personeli tarafından destek görmüşlerdir. Doğum eyleminde kadına verilen desteğin amacı; kadının doğum eylemiyle başa çıkabilmesini, olumlu doğum deneyimi yaşamasını ve doğumun olumsuz sonuçlarının ortadan kalkmasını sağlamak, kadına kontrol hissi ve öz yeterlilik kazandırmak, medikal müdahalelere bağlılığı azaltmak, müdahaleli vajinal doğum ve sezaryen doğum oranlarını azaltmaktır.³⁻⁵ Günümüzde normal doğum oranlarının azalmasıyla birlikte, doğum eyleminde medikal müdahalelerin yaygın olarak kullanılması, doğumda kadına verilen sosyal destek ve bakımının teknolojik yaklaşımla yer değiştirmesine neden olmuştur. Bu durum doğum sırasında kadınların yeterince sosyal destek alamamasına ve olumsuz doğum sonuçlarının ortaya çıkmasına ortam hazırlamıştır.^{6,7}

Günümüzde eşlerin doğum sürecinde kadınların yanında olması ve onlara destek olması konusunda dünyada gittikçe artan bir istek ve baskı oluşmuş, eşler prenatal eğitim sınıflarına ve doğuma alınmaya başlamıştır.⁸

Eşin doğum sürecine katılımıyla ilgili farklı düşünceler olmakla birlikte, bazı kadınlar utanma, çekinme gibi nedenlerden dolayı eşlerinin doğuma girmesini istememekte, bazıları ise; doğumlarında en fazla eşinden destek almak istediğini belirtmektedir. Literatürde doğumda eşin varlığının; kadının ağrı ile baş etmesine yardımcı olduğu, doğumda gereksiz uygulamaları ve müdahaleleri önlediği, aile ilişkilerinin güçlendirdiği ve ebeveynlik rolüne uyumlarını artırdığı, kadında kontrol kaybını önlediği vurgulanmakta, doğuma eşin katılması yararlı ve vazgeçilmez olarak gösterilmektedir.^{9,10} Türkiye’de anne ve babaların doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerine yönelik sınırlı sayıda çalışma olduğu, yapılan çalışmalarda daha çok kadının görüşüne yer verildiği, eşlerin görüşlerini inceleyen çok az sayıda çalışmanın bulunduğu görülmüştür. Kadınlara doğumda verilen desteğin birçok olumlu etkisinin olması ve bu etkilerin anne ve bebek, aile sağlığını yükseltmeye yönelik sağladığı faydalar göz önüne alındığında kadınların ve eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin düşünceleri ile ilgili bilgilerin elde edilmesi ve bu yönde literatüre bilgi kazandırılması önem arz etmektedir. Bu nedenle bu çalışma; kadınların ve eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerini incelemek amacıyla yapılmıştır.

Araştırmanın Soruları:

1. Kadınların doğumda eş desteğine ilişkin görüşleri nelerdir?
2. Kadınların eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin görüşleri nelerdir?

MATERYAL VE METOD

Bu araştırma; kadınların ve eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerini incelemek amacı ile nitel araştırma yöntemlerinden fenomenolojik tipte yapılmıştır. Fenomonolojik araştırmaların odağında bireysel deneyimler, tecrübeler ve insanların bunları nasıl anlamlandığıdır. Bu araştırmalar, zengin niteliksel verilerin toplanmasını, insanların

tecrübelerinin metodolojik, özenli ve derinlemesine betimlenmesini sağlar.¹¹⁻¹²

Araştırma, Mayıs-Haziran 2022 tarihleri arasında, Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Devlet Hastanesinin obstetri servisinde yürütülmüştür. Kadınlara doğum öncesi gerekli sosyal destek bazen yakınları, bazen

ebeler tarafından verilmekte, doğuma kadınların yakınları ve eşleri alınmamaktadır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırmanın evrenini, Çanakkale Mehmet Akif Ersoy Devlet Hastanesi'nin obstetri servisinde yatan lohusa kadınlar oluşturmuştur. Araştırmanın örnekleme bu hastanede normal vajinal yolla doğum yapan ve amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi ile belirlenen kadınlar (n=15) ve onların eşleri (n=15) alınmıştır. Nitel araştırmalarda örneklem araştırma sorusu ve amacı doğrultusunda belirlenir. Örneklem büyüklüğü için belirlenmiş bir kural bulunmamaktadır. Veri toplama yöntemlerinin görüşme ve gözleme dayanması nedeniyle büyük bir örneklem grubuyla çalışmak zaman ve maliyet açısından önerilmemektedir.¹¹ Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde amaç; göreceli olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktır.¹² Araştırmanın verilerini zenginleştirmek amacıyla yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, doğum sayısı gibi kadınlara ait bazı özelliklerde sınırlama yapılmamıştır. Araştırmaya sezaryenle doğum yapan, doğum sırasında ya da sonrasında herhangi bir komplikasyon yaşayan ve araştırmaya katılmayı kabul etmeyen kadınlar dâhil edilmemiştir.

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri araştırmacı tarafından literatür taranarak hazırlanan soruların yer aldığı görüşme formu ile toplanmıştır.^{9,10,13} Görüşme formunda, kadınların bazı tanımlayıcı özelliklerini, kadınların ve eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerini öğrenmeye yönelik açık uçlu toplam 8 soru bulunmaktadır.

Görüşme formundaki sorular:

- 1) Doğumunuzda neler yaşadınız bahsedermisiniz?
- 2) Son doğumunuzda sosyal desteğe ihtiyaç duyma duydunuz mu? Duyduysanız hangi dönemde duydunuz?
- 3) Doğumda sosyal destek alma durumunuz nedir? Doğumda sosyal destek aldıysanız

kimden aldınız? Doğumda size verilen desteğin şekli nedir?

- 4) Doğum eyleminde eşinizin yanınızda olmasını ister miydiniz? Cevabınızı nedenleriyle birlikte açıklayınız mı?
- 5) 4. Soruya cevabınız evet ise; eşinizin doğumun hangi döneminde yanınızda olmasını isterdiniz?
- 6) 4. Soruya cevabınız evet ise; doğum eyleminde eşinizin size nasıl destek olmasını isterdiniz?
- 7) Bir bütün olarak doğum deneyiminizi olumlu/olumsuz olarak nasıl değerlendirirsiniz?
- 8) (*Kadınların eşlerine yönelik hazırlanan sorular*) Doğumda eşinize destek vermek ister miydiniz? Eşinize destek vermek isteseyiz desteğin şekli ne olurdu? Eşinize doğumunda destek vermek isteseyiz hangi zamanda destek vermek isterdiniz?

Formun kapsam geçerliliğini sağlamak için biri nitel araştırmalar ve ebelik alanlarında uzman iki kişiden uzman görüşleri alınmıştır. Öneriler doğrultusunda düzenlemeler yapılmış, görüşme formuna son şekli verilmiştir. Görüşme formunun anlaşılabilirlik ve uygulanabilirliğini değerlendirmek için iki kadın ve onların eşleriyle ön uygulama yapılmıştır. Görüşme formunda anlaşılmasında güçlük olan sorular daha anlaşılır hale getirilmiş, gerekli görülen değişiklikler yapılmıştır. Ön görüşme yapılan kadınlar ve eşleri araştırmaya dâhil edilmemiştir.

Verilerin Toplanması

Araştırmada veriler, nitel veri toplama yöntemlerinden “derinlemesine görüşme tekniği” ile doğumdan yaklaşık 12-24 saat sonra (kadının dinlenmesini sağlamak amacıyla) elde edilmiştir. Verileri toplamadan önce kadınlar ve onların eşleriyle tanışılmış, araştırma hakkında bilgi verilmiş, araştırmaya katılmaları için davet edilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve dâhil etme kriterlerine uyan kadınlar ve eşleri araştırmaya alınmıştır. Kadınlarla yapılan görüşme için kadınların doğum servisindeki odaları kullanılmıştır. Eşleriyle ise obstetri servisindeki uygun bir yerde görüşme

gerçekleşmiştir. Çalışmaya katılan kadınların eşleri doğuma alınmamıştır. Görüşmeler ses kayıt cihazı kullanılarak kayıt altına alınmıştır. Bir kadınla yapılan görüşme yaklaşık 20-25 dakika, eşyle yapılan görüşme yaklaşık 10 dakika sürmüştür. Toplam 31 sayfa ham görüşme metni elde edilmiştir.

Verilerin Değerlendirilmesi

Elde edilen verilerin analizinde, tüme varımsal içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi niteliksel araştırma tasarımının analiz yöntemlerinden biridir. İçerik analizi yoluyla verileri tanımlama ve verilerin içinde saklı gerçekleri ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Bu çalışmada verilerin analizinde, sırasıyla şu süreçler izlenmiştir. Öncelikle annelerle derinlemesine görüşmeler yapılmış, bu görüşmeler ses kayıt cihazına kayıt edilmiş, görüşmeler bittikten sonra ses kayıtlarının ham dökümleri bilgisayar ortamına aktarılmış, annelerin ses kayıtları tekrar tekrar dinlenerek Microsoft Word programında yazıya geçirilmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde, kadınların

ses kayıtları kelime kelime bir metin haline getirilmiş, Microsoft Word ortamında ham veri taslağı oluşturulmuş, elde edilen tanımlayıcı veriler sayısal olarak raporlanmıştır. Benzer özellikteki yanıtlar, veri setlerinin yanında kodlanmış, daha sonra bu kodlar temayı oluşturmuştur (Tablo 1). Tema sonrası bulgular yorumlanarak rapor haline getirilmiştir. Raporlaştırmada hem doğrudan alıntı hem de kodlar ve temalar çerçevesinde yazılmıştır. Ayrıca doğrudan alıntılara (annelerin ifadelerini hiç değiştirmeden) metinde yer verilmiş, sayfa sınırlılığı dikkate alınarak o konu ile ilgili sınırlı sayıda görüşlere yer verilebilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yapılabilmesi için Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Etik Kurulu Başkanlığı'ndan etik kurul izni (E-84026528-050.01.04-2200092896) ve Çanakkale İl Sağlık Müdürlüğü'nden kurum (E-97769597-799) izni alınmıştır. Araştırmaya katılan kadınların yazılı ve sözlü onamları alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Çalışmaya katılan kadınların yaş ortalamasının 25 olduğu, kadınların 6'sının ilk/ortaokul mezunu olduğu ve gelir durumlarını "orta" olarak algıladıkları, 11'inin herhangi bir işte çalışmadığı, 7'sinin çekirdek aile tipine sahip olduğu belirlenmiştir. Çalışmamızda kadınların 11'inin doğum sayısının en az iki olduğu bulunmuştur (n=15). Çalışmaya katılan kadınların eşlerinin yaş ortalamasının 29 olduğu, 3'ünün ilk/ortaokul mezunu olduğu, 7'sinin gelir durumlarını orta olarak algıladıkları, 1'inin herhangi bir işte çalışmadığı belirlenmiştir (n=15), (Tablo 1).

Elde edilen veriler; "kadınların doğumda sosyal destek deneyimlerine yönelik bulgular, kadınların doğumda eş desteğine ilişkin düşüncelerine yönelik bulgular, kadınların eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin düşüncelerine yönelik bulgular" olmak üzere üç ana tema altında toplanmıştır (Tablo 2).

Kadınların Doğumda Sosyal Destek Deneyimleri

Çalışmaya katılan kadınların tamamı (n=15) doğumlarında sosyal desteğe ihtiyaç duyduklarını söylemiştir. Kadınlar en çok doğum sürecinin tamamında (n=8), doğum ağrısı çektiği dönemde (n=5) ve doğum öncesi dönemde (n=2) sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

"Doğumda mutlaka destek almak isterdim, ağrılar dayanılmaz olduğunda ya da doğumda elimi tutacak biri olsa çok iyi olurdu, ama yine de çok değişik bir duyguydu gerçekten yani bahsederken bile ağlayasım geliyor, zor, yorucu ama değerli..." (K 12).

"Hayatımın en zor, en savunmasız, yalnız ve çaresiz zamanlarıydı benim için. Zor geçti, keşke yanımda en azından ağrı çekerken ya da dolaşırken destek olacak biri olsaydı, nerdeee... Saatler geçmedi..." (K 1).

Tablo 1. Kadınların ve Eşlerinin Bazı Tanımlayıcı Özelliklerine Göre Dağılımı

Özellikler		Kadınlar (n=15)		Kadınların eşleri (n=15)	
		n	n	n	n
Yaş grubu	18-25 yaş	7		5	
	26-35 yaş	5		6	
	36 yaş ve üstü	3		4	
Eğitim durumu	İlk/Ortaokul mezunu	6		3	
	Lise/Dengi okul mezunu	4		6	
	Üniversite ve üzeri mezun	5		6	
Çalışma durumu	Çalışmıyor	11		1	
	Çalışıyor	4		14	
Gelir düzeyi	Kötü (Gelir giderden az)	4		3	
	Orta (Gelir gidere denk)	6		7	
	İyi (Gelir giderden fazla)	5		5	
Yaşadığı aile tipi	Çekirdek aile	7		-	
	Geniş aile	8			
Doğum sayısı	1	4		-	
	2 ve üstü	11			

*Standart sapma, Min: minimum, Max: maksimum

Kadınlardan sadece 5'i doğumlarında sosyal destek aldığını söylemiştir. Doğumlarında sosyal destek alan kadınların 2'si bu desteği sağlık personelinde, 2'si annesinden, 1'i eşinden aldığını, kadınların tamamı bu desteği doğum öncesi dönemde aldığını belirtmiştir (n=5). Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

"Doğum salonuna girmeden ne gördüysek o, annem sağ olsun ilgilendi benimle, sabretmemi söyledi, kendi anılarını, benim doğumumu anlattı bana, eşimde yanımdaydı, ama sonra onu çıkardılar..." (K 9).

"Çok iyi bir ebe vardı bize bakan o gece, hep bana olanı biteni anlattı, içimi rahatlattı, evimde hissettim kendimi, ama yine de çok zor geçti, annem girebilseydi içeri, çok isterdim, ya da ebe benimle her zaman öyle ilgilense, başka hasta gelince benimle ilgilenmeyi bıraktı." (K 10).

Kadınlardan 3'ü doğumda kendisine verilen sosyal desteğin şeklini duygusal destek, 2'si bilgi desteği olduğunu belirtirken, destek alan kadınların tamamı aldıkları bu desteği yetersiz olarak bildirmişlerdir (n=5). Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

"Duygusal olarak yakınlarımdan destek gördüm sadece, hep doğum salonun kapısında beklediler beni, onların orda olduğunu bilmek bana güç verdi, ama daha fazlasını istedim." (K 2).

"Doğum öncesi eğitim almıştım doğumla ilgili, o yüzden biraz daha bilinçli girdim doğuma, birde ilk doğumumdan deneyimliyim tabi...Ama doğum öncesi eğitimlerde ne güzel anlatıyorlar hoş da onların hiçbirini uygulayamadım, sadece bebeğimi doğurtan ebeye teşekkür ediyorum hem bu süreçte çok sabretti bana hem de çok konuştu benimle." (K 13).

Tablo 2. Kadınların Doğumda Sosyal Destek Deneyimlerine ve Kadınların ve Eşlerinin Doğumda Eş Desteğine İlişkin Düşüncelerine Yönelik İçerik Analizi

Temalar	Kodlar
Kadınların doğumda sosyal destek deneyimlerine yönelik temalar	Doğum öncesi dönemde sosyal desteğe ihtiyaç duyma (n:2)
	Doğumda sosyal desteğe ihtiyaç duyma (n:15)
	Doğum ağrısı çektiği dönemde sosyal desteğe ihtiyaç duyma (n:5)
	Doğum sürecinin tamamında sosyal desteğe ihtiyaç duyma (n:8)
	Doğumunda sosyal destek alma (n:5)
	Doğum öncesi dönemde sosyal destek alma (n:5)
	Doğumunda sosyal desteği sağlık personelinden alma (n:2)
	Doğumunda sosyal desteği anneden alma (n:2)
	Doğumunda sosyal desteği eşten alma (n:1)
	Alınan sosyal desteğin şekli duygusal destek (n:3)
	Alınan sosyal desteğin şekli bilgi desteği (n:2)
	Alınan sosyal desteği yetersiz bulma (n:5)
	Bir bütün olarak doğum deneyimini olumlu olarak değerlendirme (n:10)
	Ebelerin doğumda sosyal destek konusunda daha hassas/özverili davranması gerektiğini düşünme (n:5)
Doğumhane ortamından memnun kalmama (n:4)	
Doğumda yapılan müdahalelerden memnun kalmama (n:6)	
Kadınların doğumda eş desteğiyle ilgili düşüncelerine yönelik temalar	Doğumda eşinin yanında olmasını istememe (n:12)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “doğumhane ortamının eşinin girmesine müsait olmadığını düşündüğü için” istememe (n:6)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “eşinden çekindiği/utandığı için” istememe (n:5)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “eşinin kendisini güçsüz görmesini istemediği için” istememe (n:3)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “eşinin doğumhane ortamına girmesini istemediği için” istememe (n:5)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “eşinin kendisinin ne yaşadığını ve nelere katlandığını görmesini istediği için” isteme (n:3)
	Doğumda eşinin yanında olmasını “eşinin varlığını hissetmek, ondan güç almak istediği için” isteme (n:3)
Doğumda eşinden duygusal ve fiziksel destek almayı (Eşinin doğumda yanlarında olmasını isteyen kadınlar) isteme (n:3)	
Kadınların eşlerinin doğumda eş desteğine ilişkin düşüncelerine yönelik temalar	Eşine doğumda destek olmayı isteme (n:15)
	Eşine doğum öncesi dönemde destek olmayı isteme (n:10)
	Eşine doğum ağrısı çektiği dönemde destek olmak isteme (n:3)
	Eşine doğum sürecinin tamamında destek olmayı isteme (n:2)
	Eşine doğumda duygusal destek olmayı isteme (n:12)
	Eşine doğumda fiziksel destek olmak isteme (n:3)

Çalışmadaki kadınlara bir bütün olarak doğum deneyimini değerlendirmesini istediğimizde; kadınların 10’u doğum deneyimlerini olumlu, 5’i olumsuz olarak değerlendirmiştir. Kadınların 5’i ebelerin doğumda sosyal destek konusunda daha hassas/özverili davranması gerektiğini, 4’ü

doğumhane ortamından, 6’sı doğumda yapılan müdahalelerden memnun kalmadıklarını belirtmiştir. Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

“Valla ne desem bilmiyorum ama illa bişey diyeyceksem olumsuz derdim, bunları da

birkaç gün sonra unuturum ama, çok olumlu şeyler yaşamadım, biraz travmatik oldu benimkisi, doğumda gereksiz yere yapılan muayene ve işlemleri geriyor beni, o ortamı sevmiyorum, bir an önce doğum yapıp gitmek istedim.” (K 12).

“Her şeye rağmen geldi ve geçti, çok hoş ve özel bir deneyimmiş anne olmak, onu kucığına alınca her şeyi unutuyorsun, her şey çok güzel geliyor, olumlu olarak geçirdiğimi düşünüyorum bu süreci her ne kadar ailemden destek alamasam da başardım.” (K 1).

Doğum sürecinde kadınlara verilen sosyal desteğin birçok olumlu etkisi yapılan çalışmalarda vurgulanmakta, kadınların çoğunluğunun doğumlarında sosyal destek almak istedikleri belirtilmektedir. Benzer şekilde çalışmamıza katılan kadınların tamamı doğumlarında sosyal desteğe ihtiyaç duyduklarını söylemiştir. Ayrıca kadınlar en çok doğum sürecinin tamamında, doğum ağrısı çektiği dönemde ve doğum öncesi dönemde sosyal desteğe ihtiyaç duyduğunu belirtmiştir. Çalışmamızın bu bulgusu literatürle benzerlik göstermekte olup, kadınların çoğunluğunun doğum sürecinin tamamında sosyal destek almak istediklerine yönelik birçok çalışma bulunmaktadır.¹⁻³ Doğum sürecinde sosyal destek, kadını cesaretlendiren, onun güvende hissetmesini ve süreci olumlu değerlendirmesini sağlayan en etkili yollardan biridir. Doğum sürecinde kadınlara verilen sosyal desteğin doğum eylemini, memnuniyetini ve deneyimini birçok açıdan olumlu yönde etkilediği göz önüne alındığında, kadınların sosyal destek istekleri doğum sürecinin tamamında karşılanmalıdır.¹⁴ Ayrıca kadınlara doğumda ebe ve aile iş birliğiyle verilecek tüm sosyal desteklerin kadınların olumlu doğum deneyimi yaşanması ve doğumun sonuçlarının iyileştirilmesindeki katkıları önemsenmelidir.¹⁵

Tarih boyunca sosyal destek ve destekleyici bakım, gebelik ve doğumun önemli bir bileşeni olmuş, doğum yapan kadınlar bu süreçte yalnız bırakılmamıştır. Son yıllarda sezaryen doğum oranlarının artmasıyla birlikte sosyal desteğin önemi göz

ardı edilmiş ve bu sürecin bir sonucu olarak kadınlar yeterince destek alamamışlardır.⁸ Doğumda sosyal desteğin bütün faydalarına rağmen çalışmamızda da doğum yapan kadınlardan sadece 5’i sosyal destek aldığını, 2’si bu desteği sağlık personelinden ve annesinden, 1’i eşinden aldığını belirtmiştir. Doğum sürecinde destek alan kadınlardan tamamı sadece doğum öncesinde destek aldığını ifade etmiştir. Çalışmamızın bu bulgusunu üzücü karşılamaktayız. Çalışmamıza benzer şekilde yapılan bazı çalışmalarda da kadınların büyük çoğunluğu doğumda sosyal destek almadığını belirtmiştir.¹⁴⁻¹⁶ Doğum sırasında kadına sosyal destek vermek, doğumda onun her türlü ihtiyaçlarını karşılamak, onu cesaretlendirmek, fiziksel ve duygusal rahatını sağlamak doğumu kolaylaştıran, memnuniyeti ve doyumunu artıran en etkili yollardır. Bu nedenle doğumda kadınların tercih ettikleri kişilerden sosyal destek alması, ebelerin kadınlar tarafından kendilerinden istenen destek ihtiyaçlarını karşılaması konusunda daha duyarlı davranması gerekmektedir. Bunun için hastane politikalarının yeniden gözden geçirilmesi, kadının refakatçisinin doğuma katılabilmesi ve ona her yönden destek olabilmesi için uygun doğum ortamının sağlanması, ebelere eğitimlerle görev ve sorumluluklarının hatırlatılması sağlanmalıdır.

Çalışmaya katılan kadınlar doğumda kendisine verilen sosyal desteğin şeklini duygusal destek ve bilgi desteği olduğunu belirtirken, destek alan kadınların tamamı aldıkları bu desteği yetersiz olarak bildirmişlerdir. Çalışmamızda kadınlara en çok anneleri tarafından sosyal destek verildiği göz önüne alındığında, annelerin kadınlara en çok duygusal destek verebileceği ortadadır. Çalışmamızda kadınlara fiziksel, benzer grup desteği ve savunuculuk desteğinin hiç verilmediği söylenebilir. Oysa ki; fiziksel destek, doğum eyleminin ilerlemesini sağlar ve doğumdan duyulan memnuniyeti ve normal doğum oranlarını artırır. Benzer grup desteği, kadına öz güven ve dayanma hissi, mukayese etme hissi kazandırır. Savunuculuk desteği;

gebeyi korumayı ve onun kararlarına saygı duymayı, ihtiyaçlarının karşılanmasını ve ebeyle iletişim kurmasını sağlar.^{17,18} Literatürde yapılan çalışmalar bulgularımızı destekler nitelikte olup, kadınlara doğumda verilen sosyal desteğin en fazla duygusal destek olduğu, diğer destek ihtiyaçlarında benzer oranlarda karşılanması gerektiği belirtilmektedir.¹⁴⁻¹⁷

Kadınların Doğumda Eş Desteğine İlişkin Düşünceleri

Çalışmaya katılan kadınların 12'si doğumlarında eşlerinin yanında olmasını istemediğini, 3'ü ise istediğini söylemiştir. Kadınlara doğumlarında eşlerinin yanlarında olmalarını isteme ya da istememe nedenlerini sorulduğunda; kadınların 6'sı doğumhane ortamının herkesin eşinin girmesine müsait olmadığını düşündüğü için, 5'i eşinden çekindiği/utandığı için, 3'ü eşinin kendisini güçsüz görmesini istemediği için, 5'i eşinin doğumhane ortamına girmesini istemediği için, 2'si doğumda yanında olmasını istemediği için eşlerini doğumda yanlarında istemediklerini belirtmişlerdir. Kadınların 3'ü kendisinin ne yaşadığını ve nelere katlandığını eşinin görmesini istediğinden ve eşinden duygusal ve fiziksel destek almayı istediğinden doğumda yanında olmasını istediğini söylemiştir. Bu konudaki bazı katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

“Doğuma girme isteği vardı eşimin fakat hastane kuralları gereği mümkün olmadığını söylediler. Bence birazda iyi oldu, diğer kadınların sesleri geliyordu, bağırma sesleri, utanırdım seslerden, birde odaya geçerken onları görecekti, yani çok istemediğim şeyler, görmesini istemezdim perişanlığımı, beni o kadar savunmasız ve zorda...” (K 7).

“Hep biz çekiyoruz sıkıntıları onlar dışarıda elinde sigara, çay bekliyorlar, tabi ki gelip benimle en azından o sıkıntıyı paylaşmasını, anneliğin ne kadar kutsal olduğuna şahit olmasını isterdim. Elimden tutar bana su falan verirdi, masaj da yapardı, birde kendisine sorsak tövbe tövbe, ne işim var derdi...” (K 6).

Eşlerinin doğumda yanlarında olmasını isteyen kadınların tamamı doğum ağrısı

çektığı dönemde eşlerinin yanlarında olması istediğini belirtmiştir (n=3). Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

“Ay o ağrı zamanı var ya sanki biri beni çok fena dövüyor, o anda birinin yardımına en çok ihtiyacım olduğu zamandı ve o kişi eşim olsaydı keşke...” (K 12).

“Hani birinin yanında olduğunu hissetmek, bilmek işte o zaman ağrılarım hafiflerdi, düşündüğümde saydığınız dönemlerden en çok doğumda, o ağrının en şiddetli olduğu ve sık geldiği zamanlarda yanımda olması iyi gelirdi bana” (K 5).

Eşlerinin doğumda yanlarında olmasını isteyen kadınlar eşlerinden en çok duygusal ve fiziksel destek almak istediklerini belirtmişlerdir (n=3). Bu konudaki bazı katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

“Eşim çok duygusaldır eminim o anlarda bana duygusal olarak çok destek verirdi, benimle ağlardı eminim. Ağrılarımı hafifletmek için, dolaşmamı falan sağlardı, sırt masajı falan...görmüştük eğitimde onları yapardı.” (K 4).

“Eşimden en çok duygusal destek beklerdim tabi, daha çok bağırdı ama yanımda olduğunu bilmek bile yeterdi, dolaşmama, nefes eğersizlerinde falan yardımcı olurdu.” (K 1).

Dünya’da kadınların eşlerinin doğuma katılımı uzun yıllar önce başlamasına rağmen, Türkiye’de toplumsal cinsiyet algısı, gelenek ve görenekler, ebeveynlerin rolleri, kültürel faktörler, sağlık sistemi, hastane politikaları ve şartları, erkeklerin doğuma katılımını destekleyen çevre ve uygulamaların olmaması, sağlık profesyonellerin doğumdaki eş rolleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması ve doğuma hazırlık sınıflarının yaygın olmaması gibi pek çok faktör eşlerin doğuma katılımını olumsuz etkilemektedir.^{11,14} Fakat obstetri alanında yaşanan değişimlerle birlikte kadınların görüş ve beklentileri de değişme göstermiştir. Nitekim kadınlar doğumlarını eşleriyle birlikte yönetmek, doğum ağrılarıyla onlarla baş etmek ve bu deneyimi eşleriyle paylaşarak güzel bir doğum deneyimi yaşamak istemeye

başlamıştır.⁹⁻¹⁶ Fakat çalışmamıza katılan kadınların yalnızca üçü doğumlarında eşlerinin yanında olmasını ve kendisine destek vermesini istediğini söylemiştir. Kadınlara doğumlarında eşlerinin yanlarında olmalarını isteme ya da istememe nedenleri sorulduğunda; kadınlar en çok “eşinden çekindiği/utandığı, eşinin kendisini güçsüz görmesini istemediği, eşinin doğumhane ortamına girmesini istemediği, doğumhane ortamının herkesin eşinin girmesine müsait olmadığını düşündüğü için” eşlerini doğumda yanlarında istemediklerini belirtmişlerdir. Kadınların bazıları ise, “kendisinin ne yaşadığını ve nelere katlandığını görmesini istediğinden” eşinin doğumda yanında olmasını tercih istediğini söylemiştir. Literatürde yapılan çalışmalarda da kadınların konu ile ilgili görüşlerinin kültüre, yaşadığı bölgeye ya da ailesel özellikle göre değiştiği görülmektedir.¹⁵⁻¹⁷ Doğum ortamlarının kadınların eşlerinin kalabilmeleri ve kadınlara destek olabilmesine olanak sağlayacak şekilde düzenlenmesinin ve eşlere doğum öncesi dönemde doğumda eş desteği ve önemi hakkında eğitimlerin verilmesinin ve eşlerin doğumda karısına verebileceği desteklerin öğretilmesinin bu konuda elde edilen sonuçların değişmesine yol açacağı düşünülmektedir.

Eşlerinin doğumda yanlarında olmasını isteyen kadınlar doğum sürecinin tamamında ve doğum ağrısı çektiği dönemde, doğum eşlerinin yanlarında olması istediğini belirtmiştir. Çocuğun doğumu babalar için bir dönüm noktası olup babanın doğuma şahitlik etmesinin doğumu kolaylaştıracağı belirtilmektedir. Eşin doğumda kadının yanında bulunması aralarındaki bağın ve iletişimin güçlenmesi için önemlidir. Ayrıca eşin doğumdaki varlığı kadının ağrı ile baş etmesine yardım eder ve doğumda kontrol kaybını önler. Bu nedenle doğuma eşin de katılmasını kadının ve eşinin birlikte istediği sürece yararlı olabileceğini düşünmekteyiz.¹⁻

¹³ Çalışmada kadınlar genelde kendi düşüncelerine göre eşinin doğum eylemi sürecine katılmak istemeyeceğini de ifade etmiştir. Çalışmada kadınların eşlerini istememe nedenlerinin “kadınların doğumda

eş desteği, sosyal destek hakkında yeterli bilgilerinin olmaması, yaş ve eğitim seviyelerinin düşük olması ve prenatal eğitim sınıflarına katılmamış olması ve kültürel yapılarından” kaynaklandığı ayrıca eşin kişilik özelliğinin de kadınların tercihini etkilemiş olabileceği düşünülmektedir. Çünkü kadına doğumda sosyal destek verecek kişinin kişilik yapısı da kadının doğum deneyimini ve düşüncelerini etkileyebilir.^{18,19} Kadınların eşleriyle birlikte prenatal eğitim sınıflarına katılması, doğum öncesi bakım hizmetleri sırasında gerekli bilgilendirmenin kadına ve eşine birlikte verilmesi, sosyal destek ihtiyaçlarının karşılanması için uygun fırsatların oluşturulması ile kadınların eş desteğini istememe nedenlerinin değişeceği düşünülmektedir.

Babaların doğuma katılması, yaptıkları uygulamalardan çok doğumda eşlerinin duygusal, fiziksel olarak yanında bulunması ile yani varlıkları ile ilişkilidir ve gebelerin doğumdaki memnuniyetini olumlu yönde etkiler. Çalışmamızda eşlerinin doğumda yanlarında olmasını isteyen kadınların tamamı eşlerinden hem duygusal hem fiziksel destek almak istediklerini belirtmişlerdir. Literatürdeki bulgular çalışmamızın bulgularıyla benzer olup, eşlerin doğum sürecine katılımıyla ilgili farklı düşünceler olmakla birlikte kadınların en fazla eşinden duygusal destek almak istediği belirtilmektedir.^{20,21}

Bir bütün olarak doğum deneyimlerini çalışmadaki kadınların üçte ikisi olumlu olarak değerlendirmiştir. Araştırmamızda kadınların büyük çoğunluğunun sosyal destek almadığı halde üçte ikisinin doğum deneyimini olumlu olarak değerlendirmesi annenin doğum sonrası bebeğin doğumuyla rahatladığı, bu sevinç ve heyecanla bu nedenle ihtiyaçlarını ve gereksinimlerini unuttuğu şeklinde yorumlanmıştır. Ayrıca annelerin büyük çoğunluğunun daha önce doğum deneyimi olduğu düşündüğümüzde, deneyimli ya da doğumda yaşayabileceği durumlar için hazırlıklı olması nedeniyle doğumlarını olumlu olarak algıladıklarını düşünebiliriz. Bulgumuz literatürü destekler

nitelikte olup, yapılan benzer çalışmalarda kadınların yarısından fazlası doğum eylemini olumlu olarak değerlendirmiştir.^{8,14,23} Ancak bu durumun istenilen oranda olmadığı düşünülmekte, kadınların yeterince sosyal destek almadığı, ihtiyaçlarının karşılanmadığı gerçeğini değiştirmemektedir. Çalışmada kadınların doğum eylemi sürecinde sadece dörtte birinin, kısmi olarak sosyal destek görmeleri ve hastane politikası nedeni ile eşleri ya da yakınlarının bu süreçte yanlarında bulunmamaları nedeniyle sosyal desteğin doğum deneyimi üzerine etkisi değerlendirilememiştir. Literatürde ise doğum sürecinde verilen sosyal desteğin doğum deneyimini olumlu etkilediğine ilişkin birçok çalışma bulunmakta olup, sosyal desteği iyi olan kadınların doğum deneyimlerini daha olumlu olarak değerlendirdikleri saptanmıştır.²¹⁻²³ Annelerin doğum algısını olumsuz olarak etkileyen bir nedenin de normal doğuma yapılan müdahalelerin olduğu, doğumda gereksiz müdahalelerden kaçınılmasının doğumda memnuniyeti artıracaklarını düşünülmektedir.

Kadınlara konu ile ilgili düşünceleri sorulduğunda; kadınlardan üçü doğumda yakınlarından destek almak istediklerini, beşi ebelerin daha hassas davranması gerektiğini, altısı doğumhane ortamından ve beşi doğumda yapılan gereksiz ve fazla müdahalelerden şikayetçi oldukları belirtmiştir. Gebelik ve doğum sırasında kadınlara sağlanan bakımın kalitesi anne, bebek ve dolayısıyla toplum sağlığı açısından önemli sonuçlar doğurmaktadır. Doğumda bakımın kalitesini etkileyen en önemli faktörlerden biri doğumda destek durumudur.^{5,21} Gereksiz tıbbi girişimleri azaltmak ve normal doğum oranlarını ve doğumda memnuniyet oranını artırmak amacıyla sağlık bakım sistemleri gözden geçirilmeli, kadınlara doğum sürecinde yeterli sosyal destek verildiğinden emin olunmalıdır. Ayrıca doğumda kadınların görüş ve önerileri dikkate alınmalı, düşünceleri önemsenmeli, doğum yapmak istedikleri ortam sağlanmalıdır.

Kadınların Eşlerinin Doğumda Eş Desteğine İlişkin Düşünceleri

Çalışmaya katılan erkeklerin tamamı (n=15) doğumda karısına destek olmak istediğini, 10'u doğum öncesinde, 3'ü ağrı çektiği dönemde, 2'si doğum sürecinin tamamında destek olmak istediğini belirtmiştir (n=15). Görüşmelerden bazı alıntılar şu şekildedir;

“Doğum salonuna onunla girmeyi istemiştim ama izin vermediler, içerden eşimin sesini duyunca çok canım sıkıldı, kavga falan ettim personelle. Onunla aynı hissi yaşamasam bile orada onunla o heyecanı yaşamak isterdim ama bunu bile çok görüyorlar bize.” (K 8).

“Aslında yanında olmayı isterdim karımın. Sonuçta çocuk ikimizin, onu yalnız bırakmak olmaz. Ama benim yapabileceğim, dayanabileceğim bir şey değil. Telaş ederdim. Aceleliyim ben. Daha çok sıkıntı verirdim ona eminim. Sesleri duydukça zaten insan bir hoş oluyor. Sadece doğuma girmeden ona destek vermek en güzeli ve temiz bence” (K 14).

Çalışmaya katılan erkeklerin 12'si eşlerine doğumda duygusal destek, 3'ü fiziksel destek vermek istediğini belirtmiştir. Bu konudaki bazı katılımcı görüşleri aşağıdaki gibidir;

“Eşime destek olmaya çalışırdım, müzik açardım ona sevdiği şarkıları, çok sever dans etmeyi, elimizden geldiğince destek verirdik işte. Oğlumun ilk anlarına eşimle birlikte olmak, o anlara şahit olmak isterdim” (K3).

“Duygusal olarak ona destek olmayı isterdim ama doğum ortamına girmeden destek olmak isterdim. İçerde herkesin karısı ve kızı var sonuçta (K 9)”.

Gebelik ve doğum sırasındaki deneyimlerin kadınların ve eşlerinin ebeveynlik rolüne uyumlarında çok önemli olduğu, doğumda ebeveynlerin birlikte olması ve doğum deneyiminden memnuniyetleri gibi faktörlerin kadın ve eşinin yeni rollerine uyumunu kolaylaştırdığı belirtilmektedir. Çalışmaya katılan kadınların eşlerinin tamamı doğumda karısına destek olmak istediğini ve en fazla doğum öncesi

dönemde destek olmak istediğini belirtmiştir. Son yıllarda değişen yaklaşımlar ve ortaya çıkan bilgilerle çeşitli ülkelerde kadınların eşleri de prenatal eğitim sınıflarına ve doğuma katılmaya başlamıştır. Literatürde eşlerin bu konuyla ilgili görüşlerini bildiren çok az sayıda çalışma bulunmakla birlikte, kadınların eşlerinin doğumda bulunma durumu kültürler arası farklılık gösterdiği belirtilmektedir.¹ Yapılan bir çalışmaya göre; babaların çoğunluğu doğuma katılmak istediği, bir diğer çalışmada ise; kadınların eşlerinin doğuma katılımı ve doğumdaki aktif rollerinin son on yılda artış olduğu, kadınların eşlerinin yaklaşık dörtte üçünün doğuma katılmak istediği belirtilmiştir.¹²⁻¹⁸ Japonya ve Filipin’de babaların doğuma katılımı tercih edilse de babaların aktif olarak doğuma katılmadığı, Afrikan-Amerikalılarda gebeliğin erkeklerin cinsel gücünü tanımladığı için doğum eyleminin kadınların eşleri tarafından izlendiği belirtilmektedir.¹⁹ İrlanda, Almanya, İtalya ve Fransa gibi Avrupa ülkelerinde ise eşin doğumdaki desteğine önem verilmekte, eşin prenatal sınıflara ve doğuma katılmasına izin verilmektedir. Ayrıca “doğumda eşlerine yardımcı olmak, evlilik ve aile bağlarının gelişeceği inancı, bebeğinin doğumunu ve baba olma anını görebilme isteği ve eşinin ve bebeğinin sağlığının iyi olduğundan emin olma isteği” babaların en sık doğuma katılmak için söylediği nedenler olarak gösterilmiştir.^{13,15} Doğumda karısına destek vermek isteyen eşlerin büyük çoğunluğu duygusal ve fiziksel destek vermek istediğinin belirtmiştir. Çalışmamızın bu bulgusu literatürle benzer olup, eşlerin büyük çoğunluğu kadınlara fiziksel (masaj, yürütme, nefes egzersizi, el tutma, konuşma ve yanında bulunma gibi) ve duygusal destek verebileceğini belirtmiştir.^{8,16,20} Eşin doğumda eşinin yanında bulunması

aralarındaki bağın ve iletişimin güçlenmesi için önemlidir. Bazı babalar doğum sürecinin bir parçası olduklarının kabul edilmesini ve doğuma baba katılımının değerli olduğunun bilinmesini istemekte, doğum sürecine katılmanın kendisinin ailesine olan bağlılığını gösterdiğini ve iyi bir baba ve eş olmayı sağladığını, doğuma eşlik etmenin babaların olumlu doğum deneyimi için gerekli olduğunu belirtmektedir. Bunun yanında bazı eşlerin ise doğum sırasında eşinin yanında olmayı istedikleri fakat fiziksel ve duygusal engeller nedeni ile bunları yapamayacaklarını söylemiştir.³⁻¹⁶⁻²² Bu nedenle eşlerinin bakımları ile ilgili karar alma sürecine katılmadıkları, genel olarak eşlerin ihmal edildiği, bazı engel ile karşılaştığı ve sağlık çalışanları tarafından dinlenmediğini de eklemiştir. Bu sonuçlara göre genel olarak kadınların eşlerinin doğum eyleminde eşlerinin yanında olmayı istedikleri ve kendilerine düşen sorumlulukları almaya hazır oldukları söylenebilir. Ancak babaların fiziksel ve duygusal engeller diye tanımladıkları, belki de kültürel olan bazı bireysel durumların dikkate alınması, doğumda eşlerini desteklemek için ne yapabilecekleri konusunda eğitilmesi önemlidir.

Nitel araştırmalar kesin ve genellebilir sonuçlar ortaya koymayı amaçlamamaktadır. Sonuçlar sadece incelenen grubu yansıtır.¹² Bu nedenle bu çalışma için de en büyük sınırlılık genellenmenin yapılamamasıdır. Nitel araştırma yönteminin en güçlü yönü ise, insan davranışını ve sosyal yaşamdaki değişim sürecini kendi bağlamı içinde ve bütüncül olarak anlamamızı sağlayacak zengin ve detaylı veriler sağlamasıdır. Bu özellik araştırmanın güçlü yönünü oluşturmaktadır.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Çalışmamızda kadınların doğum sürecinin tamamında sosyal destek ihtiyacının olduğu fakat bunun karşılanamadığı, kadınların büyük çoğunluğunun çeşitli nedenlerden dolayı doğumda eşlerinin yanında olmasını istemediği, fakat kadınların eşlerinin

doğumunda, en fazla doğum öncesi dönemde onlara destek olmak istedikleri sonucuna ulaşılmıştır. Çalışmamızda ortaya çıkan sonuçlar doğrultusunda, doğumda sosyal desteğin etkin bir şekilde kullanılması, her kadına bireysel sosyal destek verilmesi,

doğumda sadece kadının değil eşinin de desteklenmesi, eşlerin beklentilerinin ve rollerinin göz önünde bulundurulması, anne, baba ve bebeğin doğum süreci boyunca birlikte bakım ve destek alabilecek fiziki koşulların sağlanması, eşlerinde doğum sürecinde yer almalarının sağlanması, ebelerinin doğum sürecinde kadın ve ailesine duygusal destek, fiziksel destek, bilgi desteği, savunuculuk ve benzer grup desteği

sunması gerekmektedir. Türkiye’de anne ve babaların doğumda eş desteğine ilişkin görüşlerine yönelik çalışmalara pek rastlanmamakta, yapılan çalışmaların daha çok annenin görüşüne yer verdiğini, babanın görüşünü inceleyen çok az sayıda çalışmanın bulunduğu görülmektedir. Bu nedenle konu ile ilgili farklı bölgelerde çalışmaların yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Bohren, M.A, Hofmeyr, G.J, Sakala, C, Fukuzawa, R.K. and Cuthbert, A. (2017). “Continuous Support For Women During Childbirth”. *Cochrane Database Syst Rev*, 7, cd003766.
2. Maputle, M.S. (2018). “Support Provided by Midwives to Women During Labour in a Public Hospital Limpopo Province, South Africa: A Participant Observation Study”. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 18 (210), 2-11.
3. Kobayashi, S, Hanada, N, Matsuzaki, M, Takehara, K, Ota, E. and Sasaki, H. et al. (2017). “Assessment and Support During Early Labour For Improving Birth Outcomes”. *Cochrane Database of Systematic Reviews*, 4, CD011516.
4. Mete, S. ve Çiçek, Ö. (2018). “Labor Support: an Application is Starting Again Come into Prominence”. *Bezmialem*, 6, 138-142.
5. Hollander, M.H, Hastenberg, E, Dillen, J, Pampus, M.G, Miranda, E. and Stramrood, C.A.I. (2017). “Preventing Traumatic Childbirth Experiences: 2192 Women’s Perceptions and Views”. *Archives of Women’s Mental Health*, 20, 515–523.
6. Irvani, M, Zarean, E, Janghorbani, M. and Bahrami, M. (2015). “Women’s Needs and Expectations During Normal Labor and Delivery”. *Journal of Education and Health Promotion*, 4 (6), 31-37.
7. Taheri, M, Takian, A, Taghizadeh, Z, Jafari, N. and Sarafraz, N. (2018). “Creating a Positive Perception of Childbirth Experience: Systematic Review and Metaanalysis of Prenatal and Intrapartum Interventions”. *Reproductive Health*, 15 (73), 1-13. <https://doi.org/10.1186/s12978-018-0511-x>
8. Greiner, K.S, Hersh, A.R, Hersh, S.R, Remer, J.M, Gallagher, A.C, Caughey, A.B. and Tilden, E.L. (2019). “The Cost-Effectiveness of Professional Doula Care for a Woman’s First Two Births: A Decision Analysis Model”. *J Midwifery Womens Health*, 29, <https://doi.org/10.1111/jmwh.12972>
9. Wang, M, Song, Q, Xu, J, Hu, Z, Gong, Y, Lee, A.C. and Chen, Q. (2018). “Continuous Support During Labour in Childbirth: A Cross-sectional Study in a University Teaching Hospital in Shanghai, China”. *BMC Pregnancy Childbirth*, 18 (1), 480.
10. Oosthuizen, S.J, Bergh, A.M, Grimbeek, J. and Pattinson, R.C. (2019). “Midwife-led Obstetric Units Working ‘CLEVER’: Improving Perinatal Outcome Indicators in a South African Health District”. *S Afr Med J*, 31, 109 (2), 95- 101.
11. Erdoğan, S, Nahcivan, N, Esin, N, Coşansu, G. ve Seçginli, S. *Hemşirelikte Araştırma Süreci, Uygulama ve Kritik*, Erdoğan S, Nahcivan N, Esin N, Nobel Tıp Kitabevi, 2014:131-164.
12. Yıldırım A, Şimşek H. “Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri (10), Seçkin Yayıncılık, Ankara; 2016:446.
13. Aslan, Ş. ve Okumuş, F. (2017). “Primipar Kadınların Doğum Deneyim Algıları Üzerine Doğum Beklentilerinin Etkisi”. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 4 (1), 32-40.
14. Sapkota, S, Kobayashi, T. and Takase, M. (2012). “Husbands’ Experiences of Supporting Their Wives During Childbirth in Nepal”. *Midwifery*, 28, 45-51.
15. Zielinski, R.E, Brody, M.G. and Low, L.K. (2016). “The Value of the Maternity Care Team in the Promotion of Physiologic Birth”. *JOGNN*, 45 (2), 276-84.
16. Dahlberg, U. and Aune, I. (2013). “The Woman’s Birth Experience the Effect of Inter Personal Relationships and Continuity of Care”. *Midwifery*, 29, 407–415. Karlström, A, Nystedt, A. and Hildingsson, I. (2015). “The Meaning of a Very Positive Birth Experience: Focus Groups Discussions With Women”. *Biomed C. Pregnancy and Childbirth*, 15, 251.
17. Coşar, F. ve Demirci, N. (2012). “Lamaze Felsefesine Dayalı Doğuma Hazırlık Eğitiminin Doğum Algısı ve Doğuma Uyum Sürecine Etkisi”. *S.D.Ü Sağlık Enstitüsü Dergisi*, 3 (1), 18-30.
18. Hodnett, E.D, Gates, S, Hofmeyr, G.J. and Sakala, C. (2013). “Continuous Support For Women During Childbirth”. *Cochrane Database Syst Rev*, (7), CD003766.
19. Kim, T.H.M, Connolly, J.A. and Tamim, H. (2014). “The Effect Of Social Support Around Pregnancy on Postpartum Depression Among Canadian Teen Mothers and Adult Mothers in The Maternity Experiences Survey”. *BMC Pregnancy and Childbirth*, 14, 162. <https://doi.org/10.1186/1471-2393-14-162>
20. Uludağ, E. ve Mete, S. (2014). “Doğum Eyleminde Destekleyici Bakım”. *Cumhuriyet Hemşirelik Derg.*, 3(2), 22-9.
21. Salonen, A.H, Oommen, H. and Kaunonen, M. (2014). “Primiparous and Multiparous Mothers’ Perceptions of Social Support from Nursing Professionals in Postnatal Wards”. *Midwifery*, 30 (4), 476-85.
22. Sandall, J, Soltani, H, Gates, S, Shennan, A. and Devane, D. (2016). “Midwife-led Continuity Models Versus other Models of Care for Childbearing Women”. *Cochrane Database Syst Rev*, (4), CD004667.
23. Çankaya, S, Ak, A, Polat, Y, Filiz, F, Künduro, F, Mızrak F. ve ark. (2014). “Doğum İçin Başvuran Gebelerin Empatik İletişim Beklentilerinin Ebeler Tarafından Karşılama Durumu”. *Genel Tıp Dergisi*, 24 (1), 7-14.
24. Başkaya, Y. ve Sayiner, F.D. (2018). “Sezaryen Oranını Azaltmaya Yönelik Kanıtı Dayalı Ebelik Uygulamaları”. *Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi*, 5 (1), 113-119.
25. T.C. Sağlık Bakanlığı. Anne Dostu Hastane Programı. (2017). URL: <https://hsgm.saglik.gov.tr/tr/kadin-ve-ureme-sagligi-programlari/anne-dostu-hastane-program%C4%B1.html> (Erişim tarihi: 1.11.2021)